

Ruotsia yritettiin kaataa Reilun kaupan tuotteilla

Muhoksella ja Utajärvellä osallistuttiin Reilun kaupan maaotteluun

Jari Riekk

Jo perinteeksi muodostunutta Reilun kaupan viikkoa vietetään Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa 19.10.-1.11. Tänä vuonna näissä Pohjoismaissa lisättiin Reilun kaupan tuotteiden käyttöä ja tunnettavuutta leikkimielisen maaottelun kautta.

Reilun kaupan aktiivit järjestivät työpaikoilla ja muuallakin Reilun kaupan taukoja, joiden aikana nautittiin Reilun kaupan tuotteita.

Tempaukseen järjestäneet taukomestarit laskevat osallistuneiden määrän, joka ilmoitettiin Reilun kaupan edistämisyhdistykselle. Eniten osallistujia kerännyt Pohjoismaa kuittasi Reilun kaupan Pohjolan mestaruuden.

Oulujokilaaksossa Reilun kaupan maaotteluun osallistuttiin Muhoksella ja Utajärvellä. Reilun kaupan kunnaksi julistautuneella Utajärvellä järjestettiin Reilun kaupan tauko kunnanvirastolla ja palvelukeskus Suvituudessa.

Muhoksella seurakunta osallistui tapahtumaan järjestämällä laulutaukion Reilun kaupan kahvituksen kera. Virren laulun lomassa juotiin kupilliset Reilun kaupan kahvia tai teetä. Molemmissa kunnissa ilmoitettiin 20 ihmisen osallistuneen tapahtumaan.

Maaottelun kannalta oli harmillista, että tapahtuma sattui juuri koulujen syyslomaviikon ajaksi. Koulujen väki ei siten päässyt kantamaan korttansa kekon Ruotsin ja muiden kilpakumppaneiden kaatamisessa.

Reilun kaupan Pohjolan mestaruus meni maaottelussa Ruotsiin selvällä erolla naapurimaihin. Ruotsissa Reilulle tauolle osallistui yhteensä 133 017 ihmistä. Hopealle ylsi Suomi 70 302 osallistuneella. Tanskassa 45 817 ja Norjassa 40 542 kansalaista nautti Reilun kaupan tuotteista maaottelun yhteydessä.

Varsinaisiksi maaottelun voittajiksi julistettiin

Parikymmentä ihmistä osallistui Muhoksen seurakuntatalolla Reilun kaupan maaotteluun juomalla kupillisen kahvia tai teetä.

kuitenkin ne kehitysmaiden viljelijät, joiden toimeentuloa jokainen tempauksessa käytetty Reilun kaupan tuote tukee.

Holappa - Gullstén -sukuhaara

Gullsténien suvussa useita lukkareita

Gullstén-suku Rovaniemellä ja Piippolassa ovat Utajärven Niskan Kukkola kotoisin olevan Jacob Holapan jälkeläisiä. Rovaniemen haarasta ovat alkuaan muun muassa kaikki nykyiset Paasilinnat. Jaakon esi-isä on sanginkyläläinen Matti Holappa eli Sangilainen, joka oli syntynyt noin 1578 Utajärvellä.

Gullsténien sukuhaara alkaa Jacob Johanin poika Holapasta. Hän syntyi Utajärven Niskankylän Kokon talossa 14.03.1732. Kokko oli komealla paikalla, melkoisen varakas ja sijaitti Oulujoen pohjoisrannalla. Vanhemmat olivat Johan Holappa (s. 1700) ja Valpuri Partanen. Isä Johanista tuli Kokon talon isäntä mentyään avioon Walborg Partasen kanssa.

Kokon entinen isäntä Anders Kokko ja vaimonsa Walborg lienevät myös vanhaa Holapan sukua. Walborg Partanen ei ollut Anders Kokon leski, vaikka niin on luultu. Kun tarkasti seuraa rippikirjaa, niin Kokossa asui kaksi eri Walborgia tuohon aikaan.

Pojasta Jacobista tuli vuonna 1751 isäntä isänsä kuoleman jälkeen. Jaakko

Valokuva Pehr Gullstenin muistolle laitetusta muistolaatasta Rovaniemen Lappia-talossa. Kuva: Seija Ranta.

käytti tuolloin sukunimeä Kokko talon mukaan. Noin 1760-61 Jacob luovutti Kokon pikkuveljelleen Erkille ja muutti isännäksi Kukkolan verotilalle Ahmas nro 14, eli vaimonsa Margaretha Räisäsän sukutaloon. Samalla nimi vaihtui Kokosta Kukkoiseksi ajan tavan mukaan. Jacob ja Margaretha saivat yhteensä yhdeksän lasta. Vaimon kuoleman jälkeen Jacob muutti Oulujoelle, jossa hänet mainitaan uudistilalliseksi. Jacob

asui loppuaikoina poikansa luona Oulunsuussa ja kuoli siellä 1807. Jacobin 1800-luvun puolella eläneistä jälkeläisistä löytyy ainakin viisi lukkaria.

Rovaniemen lukkari Pehr Gullstén

Poika Pehr (s. 1770) hakeutui lukkarin oppiin Ouluun. Pekka vaihtoi nimensä Gullsténiksi, kuten veljensä Heikki. Hän oli harjoittelijana Muhoksella. Pekka tutustui lääketieteen opiskelijaan Sakari Topeliukseen (s. 1781), joka toimi Muhoksen pappilassa kotiopettajana. Häneltä Pekka oppi välskärintaitoja, jotka kuuluivat sen ajan lukkarin ammattiin.

Vuonna 1800 Pekasta tuli Rovaniemen lukkari, jossa toimesta oli 1800-1825. Hän käytti myös sukunimenään Gullberg. Hän asui Korkalonkylän Jääskön eli Lukkarinmenen nro 13 talossa. Pekka avioitui 1812 sodankyläläisen Brita Takkisen kanssa. Heille syntyi viisi lasta Rovaniemellä; Jacob Henrik s. 1813 - lukkari Rovaniemellä, Johan Petter s.

1814, Brita Loviisa s. 1816 ja Kaisa Kreeta s. 1817.

Pekka harrasti mm. kalevalaisten runojen keruuta, joita sai lukuisilta vanhoilta ihmisiltä. Sakari Topelius kierteli rokotusmatkoilla Kemin seutuvilla yhdessä Pekan kanssa ja kerrotaan Pekan laulaneen hänelle rungon Kalevalan Ilman Immen kosinnasta. Kyseiset Kalevalan 8. runon ydinsanat ovat kaiverrettuna Pekka Gullsténin muistolaattaan Rovaniemen Lappia-talossa.

Muita Pekan antamia runoja olivat mm. runot Väinämöisen polvenhaava, Laivaretki, Kanteleen syntyy ja Runo Antero Vipusesta. Myöhemmin v. 1819 Suomen kielentutkija Reinhold Von Becker, Elias Lönnrothin opettaja, kävi tapaamassa Pekkaa Rovaniemellä ja sai häneltä Väinämöis-runoja, joista julkaistiin kokoelma Turun Wiikkosanomissa vuonna 1820.

Pekan laulamia runoja on myös mukana Kalevalassa. Kukkolassa on näin ollen laulettu kalevalaisia runoja jo 1700-luvulla. Pekka oppi siis runonsa kotonaan, sillä Kukkokset ja Vienen kuuluisimmat

runonlaulajat Perttuset olivat sukulaisia. Pekka on lahjakkaan Paasilinnan suvun kantaisä.

Piippolan lukkari Henrik Gullstén

Henrik (s.1765) muutti Ahmakselta ensin Ouluun vuonna 1788 räätälimestari Elias Roveliuksen oppiin. Anna Jääskö, Henrikin tuleva puoliso, on ensimmäisen kerran ripillä Roveliuksella 1790. Anna on Hailuodosta ja alkuun Caspala.

Anna ja Henrik siis tapasivat Roveliuksen talossa, johon Anna tuli piiiaksi. Henrik avioitui Oulussa Annan kanssa 1792, perusti oman liikkeen ja muutti sukunimensä uuden säädyn mukaisesti Kullbergiksi. Hänet mainitaan Oulujoella räätälinä rippikirjassa vuodelta 1793. Gullstén-nimi on jo esillä rippikirjassa, vaikkakin virallisesti se vaihtui vasta vuonna 1800.

Sitten Henrik muutti Piippolaan lukkariksi poikiensa ja vaimonsa kanssa. Perhe asuu Wiitainahon talossa, ja oli ensimmäisen kerran siellä ripillä 1.1.1801. Perhe on asunut

vuodet 1820-23 Koskelan talossa ja sieltä he ovat muuttaneet Piippo nro 17. Ripillä käynnit Piipossa alkavat 1824. Piipon talon nimikin vaihtui sitten Anttilaksi.

Seuraavassa rippikirjassa talon isännän paikalla on jo Henrikin poika Jöran Henrik, joka toimi kirkkovaärtinä sekä lautamiehenä. Lukkarin virassa Henrik oli kuolemaansa eli vuoteen 1844 asti. Henrik ja Anna saivat 2 lasta Oulussa asuessaan; Jöran Henrik s. 1793 sekä Carl Petter s. 1796. Viisi muuta lasta Johan, Eric, Maria, Gretha ja Anna syntyivät Piippolassa. Anna, Eric ja Johan kuolivat nuorena.

Henrikin Anna-vaimo oli siis kotoisin Hailuodon Beckeyn Caspalan talosta. Isä oli Johan Thomasinpoika Caspala, joka käytti myöhemmin Jääskö sukunimeä. Johan on syntynyt 22.3.1751 (Hailuoto Beckey Caspala). Äiti oli Dorde Bengtintr Prokko (s. 22.3.1749 Hailuoto). Heidät oli vihitty 23.5.1769 Hailuodossa.

Sari Heimonen